

SANOAT KORXONALARI INNOVATSION STRATEGIYALARINING IERARXIK TUZILISHI

Azimov B.F.

Osiyo Xalqaro Universiteti dotsenti

Qudratova G.M.

Osiyo Xalqaro Universiteti o'qituvchisi

Innovatsion strategiyaning ierarxik tuzilishi to'rtta strategik darajani ajratish bilan bog'liq: makrodaraja, mezodaraja, mikrodaraja va individual daraja. Ushbu bo'linishga muvofiq, ushbu iqtisodiy darajalarning har birida innovatsion strategiyani shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar mavjudligini ta'kidlash kerak. Makro darajadagi omillarga, ya'ni milliy iqtisodiyot darajasiga makroiqtisodiy rivojlanish darajasini, mamlakatdagi va jahon hamjamiyatidagi iqtisodiy vaziyatni, xalqaro bozordagi raqobat darajasini, innovatsion korxonalarining bozordagi ulushini, qonunchilik va me'yoriy hujjatlarni kiritishimiz mumkin. Soliqqa tortish sohasi mezo-darajali omillar – sanoat korxonasining innovatsion strategiyasini davlat darajasida shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar. Sanoat korxonalarining hokimiyat organlari bilan munosabatlari, shuningdek, innovatsiyalarni moliyalashtirishning tashqi manbalaridan foydalanish shular jumlasidandir.

Bevosita korxona darajasida, ya'ni mikrodarajada ta'sir ko'rsatadigan omillar mavjud. Omillar innovatsion mahsulotlarga davlat buyurtmasining mavjudligi, korxonaning moliyaviy holati va tarmoqqa tegishliligi, korxonaning innovatsion salohiyati va innovatsion faolligi, brendning iste'molchilar orasida mashhurlik darajasi, ya'ni tovar belgisining o'rnatilgan obro'si va albatta, mahsulot sifati. Ammo bizningcha, eng ahamiyatli omillar individual darajada namoyon bo'ladi - o'zgarishlarga tayyorlik va eski va tanish ish shakllari va usullaridan voz kechgan holda o'zgarishlarni mustaqil ravishda yaratish qobiliyati.

- ish jarayonida qayta tayyorlash zarurligini anglash.
- Yetakchilik vakolatini qabul qilishga tayyorlik.
- Ijodkorlik

Sanoat korxonalarida innovatsion strategiyalarni shakllantirish turli ta'sir doiralari omillariga bog'liq. Bu omillarga iqtisodiy, ijtimoiy, iqlimiy, texnologik, bozor va boshqaruv omillari kiradi. Innovatsion faoliyat uchun investitsiya manbalarining mavjudligi, shuningdek ularning tashkilotda taqsimlanishi iqtisodiy omillarga taalluqlidir. Ular, shuningdek, rag'batlantirish va motivlashtirish tizimi, moddiy-texnika resurslari narxlari dinamikasi, xodimlarning intellektual va insoniy salohiyati, jamiyatning axborotlashtirish darajasini o'z ichiga oladi. Tegishli bilim darajasi, xodimlarning

malakasi bilan tavsiflangan yuqori kadrlar salohiyati ishlab chiqarish resurslaridan samarali foydalanishni oldindan belgilab beradi. Xodimlarning yuqori intellektual salohiyati korxonaning uchinchi tomon korxonalaridan yangi texnologiyalar va mahsulotlarni ishlab chiqish yoki o'zlashtirish qobiliyatini belgilaydi.

Ijtimoiy omillar tarkibiga ishchilarning yosh tarkibi, ta'lim darajasi, mamlakatdagi demografik vaziyat, ishlab chiqarish madaniyati, ijtimoiy aloqalar kiradi, bular innovatsion strategiyalarni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Korxonada innovatsion strategiyani shakllantirishga tabiiy-iqlim omillari katta ta'sir ko'rsatadi. Birgalikda ular innovatsion faoliyatni amalga oshirish uchun tabiiy-iqlim sharoitlarini va korxonaning geografik joylashuvini o'z ichiga olgan tabiiy-iqlim omillarini ifodalaydi

Sanoat korxonalarida innovatsion strategiyani shakllantirishda ishlab chiqarish jarayoni va innovatsion ishlanmalarning muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir etuvchi texnologik rivojlanishni belgilovchi omillarni ham hisobga olish kerak.

Texnologik omillarga texnik baza darajasi, ishlab chiqarishning umumiy hajmidagi innovatsiyalar ulushi, ilmiy-texnikaviy salohiyat, ilmiy zahiralar va ilmiy-tadqiqot birliklarining mavjudligi, texnologiyalarni muhofaza qilish darajasi, shuningdek, Litsenziya va patent olish shartlari kiradi.

Bozor omillariga quyidagilar kiradi: bozor segmentining hajmi, hamkor tashkilotlarning mavjudligi, to'g'ridan-to'g'ri yetkazib beruvchilarning mavjudligi, logistika tizimi darajasi, bozor to'siqlari, mijozlar bilan muloqot, raqobatchilarning strategiyasi darajasi. Shuningdek, bozorning ta'sir doirasi omillariga ishlab chiqarish va iste'mol o'rtasidagi munosabatlarning iqtisodiy mexanizmini belgilovchi mahsulotga bo'lgan talab kiradi. Muhim bozor omili – bu innovatsion strategiyalarni amalga oshirish natijasida innovatsiyalarga bo'lgan talabni loyihalashtirgan iste'molchilarning xulq-atvori.

Boshqaruv omillari qatoriga innovator yetakchining mavjudligi, innovatsion boshqaruv tizimi, menejment sifati, boshqaruvning innovatsiyalar sohasida qaror qabul qilish qobiliyati, korporativ madaniyat korxona ichidagi iqtisodiy munosabatlar, shu jumladan boshqaruv munosabatlari va tashkiliy tuzilma kiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abidovna, A. S. (2023). Special directions of tourism development in Bukhara region: problems and solutions. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 21, 51-55.
2. Supiyevna, B. M. (2024). O'ZBEKISTONDAGI XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINI ISH BILAN BAND ETISH YO'LLARI. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 4(08), 78-84.
3. Jumayeva, Z. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA UNING AHAMIYATI. *Modern Science and Research*, 3(6).
4. Bazarova, M. S. (2022). FACTORS THAT ENSURE THE SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF A SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS IN THE.
5. Xudoynazarovich, S. A. (2024). KADRLAR BOSHQARUVI XUSUSIY OTMLARDA: XUSUSIYATLARI, YONDASHUVLARI VA MUAMMOLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 54, 70-77.
6. Shadiyev, A. (2024). PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM IN ENTERPRISES AND ORGANIZATIONS. *Modern Science and Research*, 3(8), 10-18.
7. Alisher, S. (2024). ACTUAL PROBLEMS OF DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 366-372.
8. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE ORGANIZATION AND CAPACITY BUILDING OF EXECUTIVE EMPLOYEE LABOR IN PUBLIC ADMINISTRATION BODIES. *Modern Science and Research*, 3(1), 939-946.
9. Ibodulloyevich, I. E. (2023). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI YANADA RIVOJLANTIRISH UCHUN QULAY ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 481-484.
10. Hakimovich, T. M. (2024). Personalni Rag'batlantirish. *Miasto Przyszłości*, 53, 524-531.
11. Hakimovich, T. M. (2024). ZAMONAVIY BOSHQARUV VA RAQAMLASHTIRISH.
12. Khalilov, B. B. (2024). MANAGERIAL ACCOUNTING-THE LANGUAGE OF BUSINESS MANAGEMENT. *Gospodarka i Innowacje.*, 49, 249-255.
13. Bahodirovich, K. B. (2024). FINANCIAL LEVERAGE RATIOS AND ANALYSIS. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(11), 418-426.
14. To'rayevna, S. N. (2023). YANGI IQTISODIYOTDA RAQAMLI MEHNAT.
15. Sodiqova, N. (2024). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION SIYOSAT VA UNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).

16. Tohir o'g'li, M. T., & To'rayevna, S. N. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSION SIYOSAT. ZAMONAVIY TA'LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI, 2(14), 45-53.
17. Akbarovna, N. N. (2024). Oliy Ta'lim Muassasalarining Innovatsion Faoliyat Natijalarini Tijoratlashtirish Muammolari Va Ularni Hal Etish Yo 'llari. *Miasto Przyszłości*, 54, 857-866.
18. Akbarovna, N. N. (2023). MULKCHILIK MUNOSABATLARINING JAMIYATDAGI TUTGAN O'RNI.
19. Naimova, N. (2024). THE COUNTRY'S ECONOMIC POTENTIAL IN DIGITAL ECONOMY AND E-COMMERCE DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 234-239.
20. Akbarovna, N. N. (2023). BULUTLI HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINING IQTISODIYOTDA TURGAN ORNI. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 517-520.
21. qizi Bobojonova, M. J. (2023). AGROTURIZMNING IQTISODIYOTDA O 'RNI, SALOHIYATI VA INFRATUZILMASINI YAXSHILASH. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(8), 48-52.
22. Djurayeva, M. S. (2024). ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF A MODERN ENTERPRISE. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(12), 222-227.
23. Sadilloyevna, D. M. (2024). ROLE OF COMMERCIAL BANKS IN THE DEVELOPMENT OF THE MODERN ECONOMIC SYSTEM. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(11), 241-248.
24. Sadullayevna, D. M. (2024). BASICS OF DIGITAL MARKETING. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 160-166.
25. кизи Рахмонкулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. "Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
26. Nafisa, R. (2024). Formation of a Strategy for Sustainable Development of the National Economy. *Miasto Przyszłości*, 54, 764-771.
27. Rakhmonkulova, N. (2024). Prospects for the Development of the Economy of Uzbekistan. *JOURNAL OF INTELLECTUAL PRPERTY AND HUMAN RIGHTS*, 3(10), 37-44.
28. Lolaxon, R. (2024). THE ROLE OF MARKETING STRATEGIES IN TOURISM POTENTIAL OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(11), 230-240.
29. Lolakhon, R. (2024). APPLICATION OF THE 4P CONCEPT IN TOURISM. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 138-145.
30. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O 'Rni. *Gospodarka i Innowacje.*, 53, 205-213.
31. Aziz, I. (2023). O'zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo'llari. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(5), 191-196.

32. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG 'BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 116-122.
33. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O 'Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, 53, 1231-1237.
34. Azimov, B., Toshev, F., & Raximova, D. TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA.
35. TEMPUS, I. (2016). Towards the ModernisATion of Higher Education InstitutionS in Uzbekistan (MATcHES). *TEMPUS*, 4, 2007-2013.
36. Azimov, B. F., & Gulomov, O. H. (2017). Organizational structures of innovation support services: inter-organizational cooperation associations. *Инновационное развитие*, (6), 35-37.
37. Akhmedov, Y., Asadov, S., & Azimov, B. (2022, December). Two-sided estimation of linear approximation error second-order hypersurfaces. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 2388, No. 1, p. 012124). IOP Publishing.
38. Азимов, Б. Ф., Рахимова, Д. Д., & Солиев, Д. Н. (2022). Научные основы инновационного подхода к развитию промышленности и сокращению бедности в узбекистане. *Universum: экономика и юриспруденция*, (5 (92)), 14-17.
39. Azimov, B. F., & Rakhimova, D. D. (2022). The role of research and innovations in the modernization of the regional economy. *Conferencea*, 43-47.
40. Азимов, Б. Ф. (2024). ОСНОВНЫЕ КЛАССИФИКАЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 250-257.
41. Azimov, B. F. (2023). Oilaviy tadbirkorlikni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash zaruriyati. *Science and Education*, 4(1), 888-896.
42. Азимов, Б. Ф., & Гафарова, Д. Т. (2013). ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМА РЕСУРСНЫХ НАЛОГОВ. In *ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ: ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ* (pp. 278-279).
43. Fattohevich, A. B., & Davronovna, R. D. (2024). KRAUDFANDING-MINTAQA OLIY TALIM MUASSASALARI ILMIY-INNOVATION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONALISHI SIFATIDA. *XALQARO KONFERENSIYA VA JURNALLARNI SIFATLI INDEXLASH XIZMATI*, 1(1), 354-360.
44. Азимов, Б. Ф. (2024). Инновационные Стратегии Промышленных Предприятий: Факторы Формирования. *Miasto Przyszłości*, 54, 867-877.
45. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2023). Oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish. *Science and Education*, 4(7), 476-481.
46. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING O'ZINI O'ZI BANDLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 321-325.
47. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). INNOVATIVE MANAGEMENT AS A FACTOR OF SUCCESSFUL DEVELOPMENT OF AN ENTERPRISE. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 315-320.
48. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). KORXONADA ISH HAQI TO'LASH TIZIMLARI VA SHAKLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 279-285.

49. Sodiqova, N. T., & Quدراتova, G. M. (2024). STAGES OF BUSINESS VALUATION. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 167-175.

50. Sodiqova, N. T., & Quدراتova, G. M. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANKLARIDA XMHSNI TADBIQ ETISH XUSUSIYATLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 253-258.

51. Quدراتova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING ILGOR XORIJIY TAJRIBASI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 176-181.

52. Quدراتova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). MONOPOLIYA VA ANTIMONOPOL SIYOSAT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 464-468.

53. Quدراتova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING MAZMUN-MOHİYATI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 162-166.

54. Sodiqova, N. T., & Quدراتova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 259-265.

55. Sodiqova, N. T., & Quدراتova, G. M. (2024). TASHKILOTNING INNOVATSION FAOLIYATI SAMARALIGINI BAHOLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 286-294.

56. Quدراتova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). RAQOBAT TUSHUNCHASI, UNING TURLARI VA USULLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 459-463.

57. Quدراتova, G. M. (2024). METHODOLOGY OF ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN BUKHARA